

Agder Energi Pensjonskasse

Årsrapport 2016

1. Nøkkeltall 2012 - 2016

Alle kronestørrelser i hele 1.000

Fra driftsregnskapet:	2016	2015	2014	2013	2012
Premie	107 049	100 167	105 930	94 925	120 876
Finansinntekter - investeringsvalgporteføljen	112 656	125 515	194 263	177 936	133 833
Pensjonsutbetalinger(nto)	64 904	58 822	56 459	50 718	49 335
Drifts- og forvaltningskostnader	7 163	7 291	6 842	4 351	4 533
Pensjonskapital mv.	1 500 356	1 446 671	1 476 539	1 401 124	1 219 037
Premiefond	622 222	653 634	410 932	266 878	252 670
Administrasjonsreserve (4%)	60 014	57 867	59 062	56 045	48 761
Risikoutjevningfond	0	0	5 932	5 932	5 932
Tilleggsavsetninger	69 752	10 537	10 537	10 861	11 494
Egenkapital	249 553	212 666	202 415	137 386	132 166
Ansvarlig lån		0	0	40 000	40 000
Forvaltningskapital	2 466 355	2 356 580	2 140 530	1 895 412	1 766 577
Forholdstall:					
Verdijustert avkastning	5,50 %	6,40 %	11,20 %	11,70 %	9,30 %
Kapitaldekning	NA	10,68 %	11,14 %	11,18 %	13,10 %
Medlemmer(antall):					
Premiebetalende medlemmer/aktive	433	464	503	538	568
Fripoliser/ oppsatte rettigheter	511	506	512	511	505
Pensjonister(antall):					
Sum pensjonister	689	686	664	646	640
Alderspensjon	440	431	398	372	352
Uførepensjon	85	90	93	100	109
Etterlattepensjon	157	157	163	165	167
Barnepensjon	7	8	10	9	12
Totalt forsikrede	1633	1656	1679	1 695	1 713

2. Formål

Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og deres etterlatte i henhold til forsikringsavtalene.

3. Organisasjon og ledelse

Agder Energi Pensjonskasse er pensjonskasse for ansatte i Agder Energi - konsernet. Pensjonskassen ble opprettet 1. januar 2003. Det er en pensjonskasse med offentlig tjenstepensjonsordning og vilkårene er i tråd med inngått avtaleverk mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. Pensjonskassen administrerer også 2 pensjonsordninger som er regulert etter Lov om Foretakspensjon.

Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med eget styre. Inntil 4 styremedlemmer er utnevnt av konsernstyret i Agder Energi, herav ett eksternt styremedlem, mens 2 representanter er valgt blant de aktive medlemmene.

Pensjonskassens styre

Styret hadde ved utgangen av 2016 følgende sammensetning:

Styreleder	: Jone Corneliussen	Oppnevnt av Agder Energi AS
Styremedlem	: Stein Johnsgård	Oppnevnt av Agder Energi AS
Styremedlem/ ekstern:	Ann – Lisbeth Reisænen	Oppnevnt av Agder Energi AS
Styremedlem	: Oddvar Berli	Oppnevnt av ansattes organisasjoner
Styremedlem	: Øyvind Østensen	Oppnevnt av ansattes organisasjoner
Varamedlem	: Gro Granås Brattland	Varamedlem for Oddvar Berli
Varamedlem	: Arnt Haugland	Varamedlem for Øyvind Østensen

Administrasjon

Pensjonskassen har ingen egne ansatte. Administrative tjenester (daglig ledelse, finansoppfølging, pensjonsutbetalinger, aktuar, regnskap, erstatningsutmåling og registerføring av rettigheter) kjøpes av Gabler AS.

Arne Gunnar Holvik, Gabler AS, er pensjonskassens daglige leder.

Hege Hultgren, Gabler AS, er pensjonskassens ansvarshavende aktuar og forsikringstekniske konsulent.

Revisjonsselskapet PricewaterhouseCoopers AS er pensjonskassens revisor.

Pensjonskassen er under tilsyn av Finanstilsynet.

Katastrofereassuranse

Pensjonskassen har etablert katastrofereassuranse i selskapet Arch Re som dekker inntil mnok 100. Egenandelen utgjør mnok 9.

4. Årsberetning

4.1 Styrets arbeid

Styrets arbeid i 2016 har i hovedsak vært oppgaver knyttet til ordinær drift av pensjonskassen, medlemmenes rettigheter, risiko knyttet til allment økende levealder, arbeid knyttet til finansforvaltningen og risikoanalyser. Styret gjennomgår forvaltningsstrategien årlig eller oftere ved behov. I 2016 har styret hatt spesielt fokus på det lave rentenivået og utfordringene dette gir. Pensjonskassens økonomiske utvikling følges gjennom månedlige forvaltnings- og risikorapporter, samt kvartalsregnskap. Styret har løpende fokus på pensjonskassens risikobærende evne og kapitalsituasjon.

Det har i løpet av året vært avholdt 5 styremøter, og styret har behandlet 48 saker.

Godtgjørelse til styret utgjør tnok 120.

4.2 Redegjørelse for årsregnskapet

Årsregnskapet er ført etter gjeldende regler og forskrifter for pensjonskasser og pensjonskassens eiendeler og gjeld er beregnet og verdsatt ut fra disse bestemmelsene. I tråd med gjeldende bokføringsforskrift, skal pensjonskassens totale midler fordeles mellom investeringsvalgporteføljen (forsikringsfond) og selskapsporteføljen (egenkapital). Investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen forvaltes samlet og etter samme kapitalforvaltningsstrategi. Finansinntekter og -kostnader er i regnskapet fordelt pro rata mellom investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen. Fordelingsgrunnlaget er balanseverdiene av forsikringsfondene og egenkapitalen.

Resultat og resultatdisponering 2016

Resultat:	Tall i 1000 kr
Risikoresultat	6 398
Renteresultat	59 215
Kostnadsresultat	1 560
Samlet resultat	67 174
Rentegarantipremie og fortjenesteelement	24 229
Teknisk resultat før disponering	91 403
Disponert til tilleggsavsetninger	-59 215
Netto resultat	32 188
Disponert til premiefond	-6 398
Resultat etter disponering	25 790
Resultat fra selskapsporteføljen (ikketeknisk resultat)	11 097
Skattekostnad	0
Totalresultat	36 887
Disponert fra risikoutjevningfond	0
Disponert til egenkapital	36 887

Premiereserven er beregnet med grunnlagsrente (garantert rente) på 3 %. Ny opptjening etter 1. januar 2012 opptjenes på 2,5% grunnlagsrente, mens det etter 1. januar 2015 benyttes 2 % grunnlagsrente på ny opptjening.

Finansiell stilling

Finansresultatet utgjorde mnok 123,9. Verdijustert avkastning på forvaltningskapitalen utgjorde 5 %.

Tilleggsavsetningene utgjør mnok 69,8 ved årets slutt. Premiefondet utgjør mnok 622,2.

Styret vurderer at pensjonskassens bufferkapitalsituasjon er tilfredsstillende. I tillegg til innbetalt ansvarlig kapital, har Agder Energi AS stillet en garanti for kapitaldekningen i pensjonskassen på mnok 10.

Forvaltede midler per 31.12.2016 utgjorde mnok 2.466.

4.3 Forsikringsvirksomheten

Pensjonsordningen er en bruttoordning, tilsvarende de ordningene som gjelder i kommunal sektor. Pensjonskassens ytelser er alders-, uføre-, etterlatte - og barnepensjon. Pensjonene reguleres i henhold til regelverket i offentlig pensjon. Ordningen ble i 2007 lukket for nye medlemmer.

Ordningen finansieres ved at arbeidsgiver og ansatte innbetaler en bestemt andel av de ansattes lønn til pensjonskassen, som forvalter midlene.

Fra 2011 forvalter pensjonskassen også to mindre pensjonsordninger etter Lov om Foretakspensjon.

Pensjonskassen innførte nytt dynamisk dødelighetsgrunnlag (K2013) med virkning fra 1. januar 2014 og er fullt oppresvert i henhold til det nye grunnlaget.

4.4 Markedsutvikling

Aksjemarkedet:

Politisk risiko er et begrep mange markedsaktører før året kanskje hadde glemt, men 2016 vil i stor grad bli husket for de store politiske overraskelsene. BREXIT og valget av Trump som president ble sett på som usannsynlig ved inngangen til året, og for mange også frem til de var en realitet. Utenom en kraftig svekkelse av det britiske pundet har hendelsene hatt liten effekt på verdens finansmarkeder, men dette kan også være fordi konsekvensene er komplekse og derfor også uklare.

Aksjeåret 2016 startet svært negativt. Halvveis inn i januar hadde hovedindeksen på Oslo Børs falt 13,4 %. Dette sammenfalt med en kraftig nedgang i oljeprisen, en nedgang som startet tilbake sommeren 2014. Januar ble et vendepunkt i dette henseende og i resten av 2016 opplevde vi en stigende oljepris. Ved utgangen av 2016 var oljeprisen \$56,8 per fat, mer enn 52 % høyere enn ett år tidligere og over dobbelt så mye som bunnpunktet i januar.

Også for verdens børser snudde utviklingen slik at året samlet sett gav en positiv verdiutvikling. Energisektoren var med på å gjøre Oslo Børs til et av de sterkeste markedene i 2016. Hovedindeksen steg 12,1 % i 2016 sammenlignet med verdensindeksen som steg med 5,0 % målt i NOK.

Rentemarkedet:

Ved utgangen av 2015 økte den amerikanske styringsrenten til 0,5 %. Dette var første gang siden før finanskrisen i 2008 at renten ble satt opp. Den amerikanske sentralbanken annonserte forventning om fire renteøkninger i løpet av 2016. Det ble med en renteøkning i desember, og beskjed om at en kan forvente seg 3 renteøkninger i 2017.

De siste årene har lange statsrenter sakte men sikkert gått nedover. Denne trenden fortsatte i første halvår, og bunnet ut for de fleste land i juli. For den tyske 10-åringen var dette punktet negativt, noe som ikke tidligere har skjedd. Trenden snudde i annet halvår hvor særlig norske og amerikanske renter steg.. 10 års statsrente endte henholdsvis 17 og 18 punkter høyere i Norge og USA sammenlignet med forrige årsskifte. For USA sin del var det en markant økning i renten etter Donald Trump i november ble valgt til president.

Etter å ha steget jevnt og trutt siden sommeren 2014 nådde kredittpåslag en topp rundt aksjeturbulensen i februar 2016. Dette førte til at mange obligasjonsfond, særlig norske high yield fond som er veldig oljeeksponert, opplevde kraftige fall. Siden februar har kredittpåslagene sunket igjen, med et lite unntak før og etter den britiske folkeavstemningen rundt EU-medlemskap. For investment grade obligasjoner var utgangen i kredittpåslag også stor i starten av 2016, før kredittpåslaget begynte å krype nedover. En av grunnene til reduserte kredittpåslag var økte markedstiltak fra den europeiske sentralbanken.

Løpende avkastningen for 10-årig norsk stat pr. 31.12.2016 var 1,66 % som er en oppgang på 17 basispunkter i løpet av året. Oslo Børs 3 år statsobligasjonsindeks (ST4X) viste en avkastning i 2016 på 0,4 %. Barclays indeks for globale obligasjoner (Global Aggregate Index Hedged to NOK) viste en avkastning på 2,0 % og high yield-indeksen Merrill Lynch HY BB/B Hedged to NOK en avkastning på 13,5 %.

Valutamarkedet:

De siste årene har den norske kronen svekket seg kraftig mot utenlandske valutaer, hovedgrunnen til dette er at den fallende oljeprisen har ført til mindre etterspørsel etter den norske kronen. Dette gjenspeiles i at den norske kronen særlig har falt mot amerikanske dollar.

I 2016 har fallet i kronen avtatt og delvis reversert. Selv om den norske kronen har styrket seg i 2016 sammenlignet med nær alle våre viktigste handelspartnere, er den norske kronen fremdeles markant svakere enn den var for 3 år siden.

Kronen har særlig styrket seg mot pundet i 2016. Hovedårsaken til dette er først og fremst at pundet svekket seg mot nær alle valutaer i forbindelse med usikkerheten rundt medlemskapet i EU. Etter britene bestemte seg for å melde seg ut av unionen falt pundet ytterligere.

Makrobildet:

Verdensøkonomien ble i 2016 kjennetegnet av en relativ stabil men moderat vekst, ett bilde vi kjenner godt igjen fra de to foregående årene. På tross av den moderate veksten har arbeidsledigheten på begge sider av Atlanteren hatt en stabil nedgang over lang tid. Det internasjonale pengefondet, IMF, mener 2016 var et bunnpunkt for den globale veksten og at bedre dager er foran oss. Veksten i verdensøkonomien var på 3,1 % ifølge organisasjonen og IMF forventer en vekst på henholdsvis 3,4 % og 3,6 % i 2017 og 2018.

4.5 Risikoeksponering

Pensjonskassens eiendeler skal forvaltes slik at de i forhold til arten av kassens forpliktelser, forvaltes under hensyn til sikkerhet, risikospredning, avkastning og likviditet. Pensjonskassen skal sørge for en tilstrekkelig variasjon og spredning i plasseringene.

Pensjonskassens risikoprofil og kapitalforvaltningsstrategi er fastlagt ut fra at medlemmenes rettigheter til enhver tid skal være fullt sikret ut fra de lover, regler og forskrifter som er fastsatt for pensjonskasser.

Organisering og ansvarsdeling:

Styret i pensjonskassen har det overordnede ansvaret for organiseringen av kapitalforvaltningen. Daglig leder skal sørge for at den daglige forvaltningen er ordnet på betryggende måte. I tillegg er det etablert en investeringskomité som bistår styret med oppfølging av finansforvaltningen. Styret har fastsatt retningslinjer for bruk av fullmakter.

Pensjonskassens verdipapirforvaltning er organisert gjennom bruk av eksterne forvaltere (aktiv forvaltning). Forvaltningen skjer i henhold til forvaltningsavtaler som bygger på pensjonskassens vedtatte kapitalforvaltningsstrategi. Forvaltningsavtalene inneholder detaljerte rammer og retningslinjer for forvaltningen av pensjonskassens midler. Pensjonskassen har etablert en investeringskomite på 3 medlemmer som bistår pensjonskassen i forvaltningen. I tillegg benytter pensjonskassen bruker konsultentselskapet Gabler Investment Consulting AS som rådgiver. Gabler Investment Consulting AS har også ansvaret for finansrapporteringen.

Risikostyring:

Pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi gir klare rammer for plasseringsformer og aktiva-sammensetning. I strategien er både strategisk porteføljesammensetning og forvalternes frihetsgrader definert. Det er her lagt stor vekt på krav om diversifisering og risikospredning. Strategien gir klare rammer for hvilken risiko som aksepteres i forvaltningen.

Pensjonskassen foretar stresstester basert på Finanstilsynets mal for slike tester og rapporterer til Finanstilsynet halvårlig. I tillegg utarbeides kvartalsvis risikorapport. Pensjonskassen foretar også en alternativ markedsrisikoberegning i form av en "Value at risk" analyse.

Kapitalforvaltningsstrategiens risikoprofil:

Aksjeandelen i porteføljen har gjennom året variert mellom 32,7% og 37,7% av totale investeringer og utgjorde ved årets slutt 34,17%. Pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi angir en strategisk aksjeandel i referanseporteføljen på 35%, med 30% og 45% som min/max-posisjon. Pensjonskassen har investert 20,6 % av porteføljen i alternative plasseringer. Eiendomsfond utgjør 12,1 %. Obligasjonsporteføljen utgjør samlet 33,1 %, hvorav norske obligasjoner utgjør 13,4 %, globale obligasjoner utgjør 12,9 % og global high yield utgjør 6,8 %.

Derivater kan anvendes i den utstrekning de bidrar til å redusere pensjonskassens risiko. Derivater kan benyttes i forbindelse med valutasikring og i den øvrige finansforvaltningen.

Likviditetsrisiko:

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene i så vel aksjer som rentepapirer anses å være tilstrekkelig likvid. Pensjonskassen har i tråd med gjeldende forskrift, utarbeidet egen strategi for forsvarlig likviditetsstyring i pensjonskassen. Årets premie blir innbetalt av foretaket. Det er til enhver tid midler på driftskontoen (bank) til å dekke løpende utbetalinger.

Kredittrisiko:

Kredittrisiko i pensjonskassens forvaltning vurderes som moderat.

4.6 Likestilling

Pensjonskassen har ingen ansatte og det er derfor ikke iverksatt tiltak for å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene. Styret består av 5 personer, hvorav en kvinne.

4.7 Etikk

Pensjonskassen tilstreber å følge anerkjente prinsipper samfunnsansvar og etikk i sin drift, noe som er nedfelt i pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi.

4.8 Ytre miljø

Pensjonskassen har ingen drift som anses å ha negativ innvirkning på det ytre miljø.

4.9 Redegjørelse for pensjonskassens utsikter

Driften og den finansielle stillingen i foretakene pensjonskassen er opprettet for er god.

Pensjonskassens styre og administrasjon tilstreber å drive og videreutvikle pensjonskassen til beste for medlemmene, pensjonistene og konsernet.

4.10 Redegjørelse for fortsatt drift

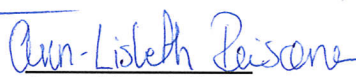
Årsregnskapet er avlagt under forutsetning av fortsatt drift, og at pensjonskassen drives under gjeldende regelverk og rammebetingelser. Årsregnskapet gir etter styrets mening et rettviseende bilde av den finansielle stilling pr 31.12.2016 og av årsresultat for 2016.

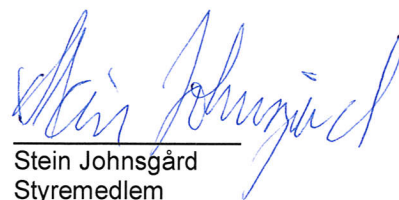
Det er etter regnskapsårets slutt ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for pensjonskassens resultat og stilling.

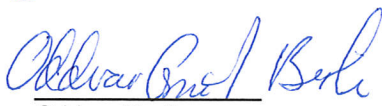
Agder Energi Pensjonskasse

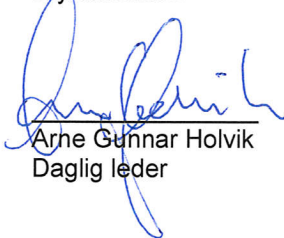
Kristiansand S, 10. mars 2017

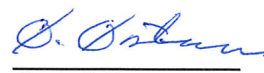

Jone Corneliussen
Styrets leder

Ann – Lisbeth Reisænen
Styremedlem

Stein Johnsgård
Styremedlem

Oddvar Berli
Styremedlem

Arne Gunnar Holvik
Daglig leder

Øyvind Østensen
Styremedlem

Agder Energi Pensjonskasse

Resultat

TEKNISK REGNSKAP		NOTE	31.12.2016	31.12.2015
Tall i hele tusen				
1.	Premieinntekter			
1.1	Forfalte premier, brutto	16	107 049	100 167
1.2	- Avgitte gjenforsikringspremier	17	-100	-135
	Sum premieinntekter for egen regning		106 949	100 032
3.	Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			
3.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		27 605	13 340
3.4	Verdiendringer på investeringer		-53 678	9 313
3.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		138 729	102 862
	Sum netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		112 656	125 515
5.	Pensjoner mv.			
5.1	Utbetalte pensjoner mv.	18	-64 904	-58 822
	Sum pensjoner mv.		-64 904	-58 822
7.	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			
7.1	Endring i pensjonskapital mv.	14	-44 745	29 868
7.3	Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14,15	-17 957	-190 815
7.4	Endring i andre avsetninger	14	-59 215	0
	Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		-121 917	-160 947
9.	Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1	Forvaltningskostnader		-1 682	-1 562
9.2	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		-5 313	-5 571
	Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	19,22	-6 994	-7 133
10.	Andre forsikringsrelaterte kostnader		-0	-845
11.	Resultat av teknisk regnskap		25 790	-2 199

Agder Energi Pensjonskasse

Resultat

IKKE-TEKNISK REGNSKAP

Tall i hele tusen

NOTE 31.12.2016 31.12.2015

12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		2 760	1 349
12.4 Verdiendringer på investeringer		-5 368	942
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		13 873	10 406
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		11 265	12 697
13. Andre inntekter		0	3
14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1 Forvaltningskostnader		-168	-158
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	19	-168	-158
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap		11 097	12 542
16. Resultat før skattekostnader		36 887	10 342
17. Skattekostnader	21	0	-91
20. TOTALRESULTAT		36 887	10 252
Overført til/fra risikoutjevningsfond		0	5 932
Overført til/fra egenkapital		-36 887	-16 184
SUM OVERFØRT	20	-36 887	-10 252

Agder Energi Pensjonskasse

Balanse

EIENDELER	NOTE	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
<i>Tall i hele tusen</i>			
2. Investeringer			
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2	179 273	143 936
2.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3	88 308	84 630
2.4.3 Utlån og fordringer og bankinnskudd	5	5 472	7 182
Sum investeringer	6	273 053	235 748
3. Fordringer			
3.1 Fordringer knyttet til premieinntekter		680	163
3.2 Andre fordringer		291	887
Sum fordringer	8	971	1 050
SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		274 024	236 798
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN			
8. Investeringer i investeringsvalgporteføljen			
8.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
8.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2	1 439 375	1 294 235
8.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3	709 024	760 965
8.4.3 Utlån og fordringer og bankinnskudd	5	43 931	64 581
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen	6	2 192 330	2 119 782
SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN		2 192 330	2 119 782
SUM EIENDELER		2 466 355	2 356 580

Agder Energi Pensjonskasse

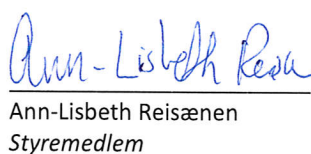
Balanse

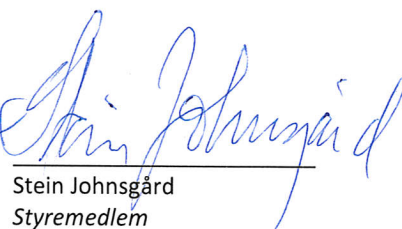
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		NOTE	31.12.2016	31.12.2015
Tall i hele tusen				
10.	Innskutt egenkapital		120 000	120 000
11.	Opptjent egenkapital			
11.2	Annen opptjent egenkapital		129 553	92 666
	Sum opptjent egenkapital		129 553	92 666
14.	Forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			
14.1	Pensjonskapital mv.	14	1 500 356	1 455 611
14.2	Tilleggsavsetninger	14	69 752	10 537
	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	14,15		
14.3			622 222	653 634
	Sum forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		2 192 330	2 119 782
16.	Forpliktelser			
16.1	Finansielle derivater	4	6 699	6 314
16.2	Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	9	16 212	16 192
16.3	Andre forpliktelser	9	1 560	1 627
	Sum forpliktelser		24 471	24 132
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		2 466 355	2 356 580

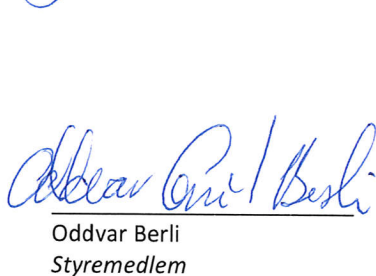
Agder Energi Pensjonskasse

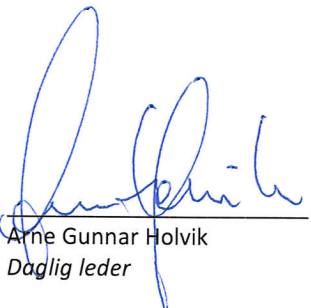
Kristiansand S, 10. mars 2017

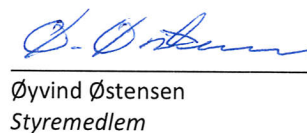

Jone Corneliussen
Styrets leder

Ann-Lisbeth Reisænen
Styremedlem

Stein Johnsgård
Styremedlem

Oddvar Berli
Styremedlem

Arne Gunnar Holvik
Daglig leder

Øyvind Østensen
Styremedlem

EGENKAPITALOPPSTILLING**2016****2015***Tall i hele tusen*

Innskutt egenkapital 01.01	120 000	120 000
Innbetalt egenkapital	0	0
Innskutt egenkapital 31.12	120 000	120 000
Risikoutjevningssfond 01.01	0	5 932
Til/fra risikoutjevningssfond	0	-5 932
Risikoutjevningssfond 31.12	0	0
Opptjent egenkapital 01.01	92 666	76 483
Resultat overført opptjent egenkapital	36 887	16 184
Opptjent egenkapital 31.12	129 553	92 666
Sum opptjent egenkapital 31.12	129 553	92 666

KONTANTSTRØMOPPSTILLING	2016	2015
<i>Tall i hele tusen</i>		
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalte premiefond	57 680	152 054
Utbetalte pensjoner	-64 904	-58 822
Overført til andre forsikringsordninger	0	0
Årets forsikringsrelaterte kostnader, inkl. reassuranse	-7 263	-8 271
Endringer i debitorer/kreditorer	32	-13 895
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-14 454	71 066
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto finansinntekter	182 967	127 960
Endring i opptjente renter	248	1 739
Netto investert i eiendomsfond	-9 776	-61 700
Netto investert i aksjer/aksjefond	-206 240	-221 788
Netto investert i omløpsobligasjoner/obligasjons- og rentefond	24 894	126 918
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-7 907	-26 871
Netto kontantstrøm for perioden	-22 361	44 195
Likviditetsbeholdning 1.1.	71 763	27 568
Likviditetsbeholdning 31.12.	49 403	71 763

NOTER

NOTE 1 - PRINSIPPNOTE

Regnskapet er avlagt i samsvar med norsk regnskapslov og grunnleggende regnskapsskikk i Norge, samt satt opp i henhold til gjeldende forskrift fastsatt av Finansdepartementet 20. desember 2011 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 om årsregnskap mv.

Finansielle eiendeler

Finansielle instrumenter måles og innregnes i samsvar med IAS 39, som deler finansielle eiendeler inn i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- Investeringer som holdes til forfall
- Utlån og fordringer

Regnskapsprinsipper for pensjonskassens kategorier av finansielle eiendeler beskrives nærmere i de følgende avsnitt.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatregnskapet og består av Investeringer i aksjer, aksjefond, private equity andeler og hedgefond. Virkelig verdi på børsnoterte aksjer og andeler verdsettes til sluttkurs fastsatt av Oslo Børs eller tilsvarende markedsplasser for utenlandske investeringer. Virkelig verdi av øvrige aksjer og andeler fastsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker.

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet og består av obligasjoner og rentefond. Virkelig verdi på noterte investeringer fastsettes til offentlige omsetningskurser. For investeringer hvor det ikke foreligger omsetningskurs, beregnes kursen ut fra avkastningskurven for verdipapirets respektive sektor.

Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Investeringer som holdes til forfall

Obligasjoner og andre finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer holdt til forfall. Disse investeringene regnskapsføres til amortisert kost basert på internrentemetoden. Nedskrivning av investeringer som holdes til forfall gjennomføres over resultatet dersom det foreligger vesentlig eller varig verdifall.

Utlån og fordringer

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer som ikke er notert i et aktivt marked, er klassifisert som utlån og fordringer. Finansielle eiendeler klassifisert som utlån og fordringer måles til amortisert kost ved hjelp av en effektiv rentemethode.

Nedskrivning av utlån og fordringer gjennomføres over resultatet dersom det foreligger objektive indikasjoner på verdifall.

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Valutarisiko knyttet til utenlandske eiendeler er søkt redusert med terminkontrakter som verdiberegnes etter balansedagens terminkurs.

Forvaltning av investeringsvalg- og selskapsporteføljen

Pensjonskassens eiendeler og avkastning på disse fordeles prosentvis etter en algoritme som omfatter pensjonskassens selskapskapital og kundemidler etter årsoppgjørdisposisjoner.

Erstatningsytelser og forsikringstilfeller

Erstatningsytelser kostnadsføres med forfalte beløp. Ved dødsfall avsettes fulle premiereserver for de eventuelle nye barne- og ektefellepensjoner. Ved uførehendelser avsettes det etter karenperiodens utløp fulle premiereserver for å dekke uførepensjon og premiefritak for alderspensjon, ektefelle- og barnepensjoner. For uførehendelser som kan ha oppstått og hvor karenperioden ikke er avløpt, avsettes periodens opptjente risikopremie for uførepensjoner som IBNR (inntrufne, ikke rapporterte uføretilfeller).

Forsikringsmessige avsetninger

De forsikringsmessige avsetningene består av premiereserve, tilleggsavsetninger, og premiefond.

Premiereserve er kontantverdien av totale pensjonsforpliktelser med fradrag for kontantverdien av fremtidige premier regnet etter lineær premie- og reserveberegning. Ved beregning av premiereserve benyttes det dynamiske dødelighetsgrunnlaget K2013. K2013 ble innført 01.01.14 og det er foretatt en oppreservering etter retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Pensjonskassen er pr 31.12.15 fullt oppreservert til K2013.

Premiereserven er beregnet med en grunnlagsrente på 3 % frem til 01.01.12, 2,5 % fra 01.01.2015 og 2 % deretter.

Administrasjonsreserven utgjør 4 % av premiereserven.

Tilleggsavsetninger skal dekke fremtidig negativt finansresultat i forhold til pensjonskassens grunnlagsrente og visse typer endringer i det aktuarielle grunnlaget.

Premiefondet er innbetalt/opptjente midler som kan benyttes til dekning av fremtidig premie og sikring av reguleringstillegg til pensjoner. Premiefondet inngår også som en del av pensjonskassens bufferkapital. Fondet blir tilført 2 % årlig rente.

Inntekter

Bruttopremier inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikring fremkommer som egen linje i resultatregnskapet. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet. Inntekter og kostnader knyttet til finansielle eiendeler inneholder både realiserte poster og urealiserte verdiendringer. Netto inntekter fra investeringer fordeles mellom investeringer i kollektivporteføljen og investeringer i selskapsporteføljen i forhold til gjennomsnittlig forvaltet kapital igjennom året.

Risikoutjevsningsfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevsningsfondet. Dette fondet kan i senere år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Bevegelser i risikoutjevsningsfondet føres som en resultatdisponering.

Regnskapsmessig behandling av flytting

Fratrådte medlemmer uten straks begynnende pensjon får en oppsatt rettighet i pensjonskassen.

Skatt

Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formueskatt.

Skattekostnad knyttet til alminnelig inntektsskatt består av betalbar skatt og årets endring i balanseført utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes som 25 % av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes ut fra skattbare midlertidige forskjeller utenfor fritaksmetoden i selskapsporteføljen. Midlertidige forskjeller i kundeporteføljen har ikke sannsynlig fremtidig utnyttelse da disse vil gå til forsikringstekniske avsetninger når disse blir realisert. Kassen fører i utgangspunktet ikke utsatt skattefordel da det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort bruken av denne.

Formueskatt beregnes skattemessig netto formue fastsatt i henhold til skatteloven kapittel 4. Skattesats for formuesskatt er 0,15 %.

NOTE 2 - AKSJER OG ANDELER

Aksjefond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
Nordea Stabile Aksjer Global Etisk	112 914	132 546	316 580	184 034
KLP Aksje Global Indeks II	75 493	139 430	152 494	13 063
KLP AksjeNorden Indeks	4 285	14 500	15 486	986
KLP AksjeNorge Indeks	7 075	14 500	14 954	454
Storebrand Global Multifaktor	38 504	72 097	74 273	2 176
Egerton Capital Equity Fund NOK	1 474 721	179 385	200 724	21 339
Aberdeen Global EM Eqt Fund G2	739 004	49 663	56 053	6 389
Sum aksjefond		602 122	830 564	228 442
<i>Andel selskapsportefølje</i>			91 989	
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>			738 575	

Hedgefond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
AKO Fund Limited L/S class C3	41 618	106 580	120 199	13 619
AKO Global UCITS Class CF	124 798	125 000	131 703	6 703
Securis I Fund, share class G	219 361	151 117	169 661	18 543
Lansdowne DM L/S USD Non-Rest.	14 584	87 565	74 700	-12 865
Sum hedgefond		470 262	496 262	26 000
<i>Andel selskapsportefølje</i>			54 963	
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>			441 299	

Eiendomsfond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
DNB Scandinavian Propfund 1 KS	500 000	50 250	64 204	13 954
DNB Scandinavian Propfund 3 KS	500 000	50 250	63 287	13 037
DNB Scandinavian Propfund 4 KS	399 000	40 100	45 210	5 110
DNB Scandinavian Propfund 6 KS	400 000	40 100	42 078	1 978
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	24 285 545	26 200	28 313	2 113
DNB Scand. Prop. HM IS	50 262	5 026	5 160	134
DNB Scand. Prop. HM AS	1 500	150	151	1
Pareto Eiendomsfelleskap IS		39 523	42 985	3 462
Pareto Eiendomsfelleskap AS	390	399	434	35
Sum eiendomsfond		251 999	291 823	39 824
<i>Andel selskapsportefølje</i>			32 321	
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>			259 502	

Total andel aksjer og andeler

Selskapsportefølje	1 618 648
Investeringsvalgportefølje	179 273
	1 439 375

Aksjefond er bokført og verdsatt til markedspris.

Porteføljene forvaltes av DNB Asset Management, Nordea Investment Management, Storebrand Asset Management, Gabler Investment Consulting og Pareto Alternative Investments.

Risikoprofilen i aksjeporteføljen:

Pensjonskassen har gjennom året har eksponering mot 1 aksjefond med eksponering mot det norske markedet og 8 aksjefond med eksponering mot det internasjonale markedet.

Den samlede aksjeeksponeringen har variert mellom 32,7 % og 37,7 % året gjennom. Summen av aksjefond i norske og globale markeder utgjorde ved utgangen av 2016 34,17% av totalporteføljen. Hovedvekten av aksjeeksponeringen er mot det globale aksjemarkedet. Pensjonskassens aksjeinvesteringer er bredt diversifisert.

NOTE 3 - OBLIGASJONER OG ANDRE VERDIPAPIRER MED FAST AVKASTNING**Obligasjoner**

	Pålydende	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi	Påløpte renter
Statsobligasjoner	16 000	16 750	16 741	-8	431
Eiendoms- og boligkreditt	52 000	52 277	54 067	1 790	525
Bank og kredittforetak	108 000	108 346	109 643	1 297	1 165
Kommune/fylkeskommune	68 000	68 325	69 249	924	581
Privat sektor	65 000	66 874	66 467	-406	370
Sum obligasjoner		312 571	316 167	3 596	3 072
<i>Andel selskapsportefølje</i>			<i>35 017</i>		<i>340</i>
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>			<i>281 150</i>		<i>2 732</i>

Beholdningen er bokført og verdsatt til observert markedsverdi.

Rentepapirene består av norske obligasjoner. 84,6 % er notert og omsatt på norsk børs.

Gjennomsnittlig effektiv rente er 2,8 % beregnet utfra gjennomsnittlig beholdning og bokført renteinntekt på TNOK 8 758.

Obligasjons- og rentefond

	Pålydende	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
Nordea Likviditet Pensjon	1 448	1 442	1 471	29
Nordea Global High Yield	170 386	165 696	164 292	-1 404
Templeton Global Bond Fund	11 842 760	116 291	122 928	6 637
Bluebay total Ret. Credit Fund	241	237	249	12
Loomis Dur Hdg Gl. Corp. H NOK	1 784 125	177 705	189 153	11 448
Sum obligasjons- og rentefond		461 371	478 093	16 722
<i>Andel selskapsportefølje</i>			<i>52 951</i>	
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>			<i>425 142</i>	
Total andel obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning			797 332	
Selskapsportefølje			88 308	
Investeringsvalgportefølje			709 024	

Porteføljene forvaltes av DNB Asset Management, Nordea Investment Management og Gabler Investment Consulting.

NOTE 4 - FINANSIELLE DERIVATER

Valutaterminer

	Markeds- verdi	Valuta
FX AUD/NOK	20	AUD
FX CAD/NOK	-408	CAD
FX CHF/NOK	-9	CHF
FX EUR/NOK	359	EUR
FX GBP/NOK	-258	GBP
FX HKD/NOK	-248	HKD
FX JPY/NOK	1 983	JPY
FX USD/NOK	-8 138	USD
Sum valutaterminer	-6 699	
<i>Andel selskapsportefølje</i>	<i>-742</i>	
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>	<i>-5 957</i>	

Porteføljene forvaltes av Nordea Investment Management.

NOTE 5 - UTLÅN OG FORDRINGER

	2016
Bankinnskudd	49 403
Sum utlån og fordringer	49 403
<i>Andel selskapsportefølje</i>	<i>5 472</i>
<i>Andel investeringsvalgportefølje</i>	<i>43 931</i>

Pr. 31.12 utgjorde bundne midler på skattetrekkskontoen TNOK 2 692.

NOTE 6 - HIERARKIET, FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT

	Nivå 1 Børsnoterte priser	Nivå 2 Observerbar input	Nivå 3 Ikke observerbar input	Balanseført verdi per 31.12
Aksjer og andeler	0	830 564	788 085	1 618 648
Obligasjoner	267 097	530 235	0	797 332
Derivater	0	0	-6 699	-6 699
Bank	49 403	0	0	49 403
Totalt	316 500	1 360 798	781 386	2 458 684

NOTE 7 - FINANSIELL RISIKO

Finansiell risiko

Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer, eiendom og hedgefond.

Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond.

Den finansielle risikoen omfatter markeds-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko.

Gjeldende finansstrategi setter rammer for den løpende risikotagningen.

Markedsrisiko

Pensjonskassens største risiko ansees å være markedsrisiko, dvs. risikoen for fall i eiendelens verdier.

Markedsrisikoen knyttet til pensjonskassens investeringer estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer.

Forholdet mellom markedsrisiko og bufferkapital følges løpende og uttrykkes gjennom måltallet

"risikokapitalutnyttelse". Det er etablert et "trafikklys"-system som angir toleransegrenser i form av grønt, gult og rødt lys med tilhørende tiltak. Pr. 31.12.16 er risikokapitalutnyttelsen på 40,8 %.

Risikokapitalutnyttelse <75% ansees som tilfredsstillende.

Renterisiko

Pensjonskassen har ved utgangen av 2016 investeringer i rentebærende papirer på ca. MNOK 808,935.

Pensjonskassen hadde en moderat renterisiko ved utgangen av året. Markedsverdivektet durasjon er på 2,021 år. Porteføljeverdien vil falle med ca. MNOK 16,161 ved et parallelt skift i rentekurven på +1%.

Verdien vil stige tilsvarende ved et rentefall.

Kredittrisiko

Pensjonskassens kredittrisiko ansees som moderat. Kredittrisikoen styres gjennom rammer for største

engasjement og rating. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være

innenfor "investment grade". En mindre andel av renteporteføljen er investert i global high yield obligasjonsfond.

Valutarisiko

Alle plasseringer i utenlandske rentefond valutasikres. Det er investert i en valutasikret NOK klasse.

Valutasikring av utenlandske aksjeplasseringer vurderes løpende.

Pensjonskassens netto tilgodehavende i norske kroner skal til enhver tid minst motsvare

70% av de forsikringstekniske avsetninger. Pensjonskassen er per i dag eksponert for valutarisiko på 22 % på sine utenlandske aksjeinvesteringer.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige

plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene ansees å være tilstrekkelig likvid.

Pensjonskassen har i tråd med gjeldende forskrift, utarbeidet en egen likviditetsstrategi.

NOTE 8 - FORDRINGER

	2016	2015
Premiefordringer	0	0
Fordringer på forvalter	291	852
Andre fordringer	680	197
Sum andre fordringer	971	1 050

NOTE 9 - AVSETNING FOR FORPLIKTELSER

	2016	2015
Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	16 212	16 192
Skyldig offentlige avgifter	1 510	1 533
Gjeld til andre	49	93
Sum avsetning for forpliktelser	17 772	17 818

NOTE 10 - SOLVENSMARGIN

	2016	2015
Innskutt kjernekapital	120 000	120 000
Opptjent egenkapital	129 553	92 666
Fradrag urealisert verdi selskapsport.	-34 100	-36 723
Ansvarlig kapital	215 453	175 943
50 % av risikoutjevningssfond	0	0
50 % av tilleggsavsetninger	34 876	5 269
Fradrag i solvensmarginkapital	0	0
Sum annen solvensmarginkapital	34 876	5 269
Solvensmarginkapital	250 329	181 211
Minstekrav til solvensmargin	84 695	84 475
Samlet solvensmarginkapital i % av solvensmarginkrav	295,6 %	214,5 %

NOTE 11 - KAPITALAVKASTNING**Kapitalavkastning på investeringsvalgporteføljen**

	2016	2015	2014	2013	2012
Verdijustert avkastning	5,5 %	6,4 %	11,2 %	11,7 %	9,3 %
Bokført avkastning	5,5 %	6,4 %	11,2 %	11,7 %	9,3 %

Kapitalavkastning på selskapsporteføljen

	2016	2015	2014	2013	2012
Verdijustert avkastning	5,5 %	6,4 %	11,2 %	11,7 %	9,3 %
Bokført avkastning	5,5 %	6,4 %	11,2 %	11,7 %	9,3 %

Da det er felles forvaltning vil avkastningen være lik for investeringsvalg- og selskapsportefølje.

NOTE 12 - BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGENE

Agder Energi Pensjonskasse er pensjonskasse for ansatte i Agder Energi - konsernet, med disse selskapene:

Agder Energi Vannkraft AS
Agder Kraftforvaltning AS
Agder Energi Varme AS
Finndøla Kraftverk I/S
LOS AS
Agder Energi AS
Agder Energi Nett AS
Arendals Vasdrags Brukseierfor.
Otra Kraft DA
Otera AS
Otera Infra AS
Otteraaens brukseierforening

Følgende selskap er solgt fra Agder Energi AS til Telenor ASA:

Los Bynett AS
Bynett Privat AS

Telenor ASA v/ Telenor Pensjonskasse arbeider med flytting av Los Bynett AS og Bynett Privat AS til KLP.

Pensjonskassen ble opprettet 1. januar 2003. Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og deres etterlatte i henhold til forsikringsavtalene.

Pensjonskassen har en offentlig tjenstepensjonsordning og vilkårene er i tråd med inngått avtaleverk mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. I tillegg administrerer pensjonskassen fra og med 2011 to mindre pensjonsordninger etter lov om foretakspensjon. Pensjonsordningene i pensjonskassen er lukket for nye medlemmer.

Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med eget styre. 3 styremedlemmer er utnevnt av konsernstyret i Agder Energi, herav ett eksternt styremedlem, mens 2 representanter er valgt blant de aktive medlemmene.

Medlemmer (antall):	2016	2015
Premiebetalende medlemmer/aktive	433	464
Fripoliser/oppsatte rettigheter	511	506
Pensjonister (antall):		
Sum pensjonister	689	686
<i>Alderspensjon</i>	440	431
<i>Uførepensjon</i>	85	90
<i>Etterlattepensjon</i>	157	157
<i>Barnepensjon</i>	7	8

NOTE 13 - VIRKNINGEN AV ENDRINGER I FORUTSETNINGER I PENSJONSORDNINGEN

Effekten av en umiddelbar 25 % økning i uførehyppegigheten vil med dagens bestand innebære en belastning på 1,97 millioner kroner på årets risikoresultat. Effekten av en permanent økning på 15 % i uførehyppegigheten vil være en økning i pensjonskapital på 5,41 millioner kroner. Tilsvarende vil en permanent 10 % reduksjon i dødeligheten med dagens bestand innebære en økning i pensjonskapitalen på 39,19 millioner kroner.

NOTE 14 - ENDRINGER I FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSE

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetninger	Premiefond
Inngående balanse	1 455 611	10 537	653 634
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser			
Netto resultatførte avsetninger	44 745	59 215	17 957
Avkastningsresultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelse			
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene			
Annen tilordning av overskudd			
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	44 745	59 215	17 957
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser			
Overføringer mellom fond			
Overføring til/fra pensjonsforetaket			-49 369
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	0	0	-49 369
Utgående balanse	1 500 356	69 752	622 222

Pensjonskassen har kun 1 bransje: Ytelsesbaserte pensjonsordninger med investeringsvalg.

NOTE 15 - PREMIEFOND

	2016	2015	2014	2013	2012
Premiefond 01.01.	653 634	410 932	266 878	252 670	183 817
Innbetalt til premiefond	57 680	152 054	97 421	84 149	92 437
Belastet premie	-107 049	-100 167	-105 930	-94 785	-120 876
Fordring premie	0	0	0	-312	140
Premieristorno	0	0	0	0	11
Garantert rente	11 559	7 371	5 784	4 851	3 550
Overført til andre ordninger	0	0	0	-24 476	0
Overskuddsdisponering	6 398	183 444	146 779	44 781	93 590
Premiefond 31.12.	622 222	653 634	410 932	266 878	252 670

Premiefondet per 31.12.2016 utgjør 581 % av årets premie på TNOK 107 049.

Premiefond fordelt pr medlemsselskap	2016	2015	2014	2013	2012
Agder Energi Vannkraft AS	135 440	131 494	83 973	56 551	52 655
Agder Energi Vannkraft LOF	0	0	2 703	2 093	637
Agder Kraftforvaltning AS	23 676	23 058	10 479	6 091	1 046
Solvea AS	0	0	0	19 317	17 365
Agder Energi Varme AS	6 306	6 135	4 017	2 764	2 309
Los Bynett AS	0	0	0	0	3 453
Sopran AS	0	0	0	0	2 213
Finndøla Kraftverk I/S	2 837	3 059	2 043	1 367	1 030
LOS AS	33 017	33 864	20 595	14 457	11 494
Agder Energi AS	139 980	136 509	85 026	35 441	26 713
Agder Energi Nett AS	138 640	158 867	96 643	56 361	48 743
Rejers Consulting AS	0	0	0	0	17 195
Arendals Vasdrags Brukseierfor.	1 498	1 587	1 169	824	689
Otra Kraft DA	9 837	10 148	5 343	3 493	2 780
Otera AS	0	5 735	4 631	2 958	2 377
Otera Infra AS	130 009	142 070	93 533	64 476	47 947
Otera Telecom AS	0	0	0	-0	2 625
Otera Samferdsel AS	0	0	0	0	8 957
Rejlers Elsikkerhet AS	0	0	0	0	1 832
Bynett Privat AS	0	0	0	0	58
Otteraaens brugseierforening	982	1 109	777	685	553
Sum premiefond 31.12.	622 222	653 634	410 932	266 878	252 670

NOTE 16 - SPESIFIKASJON AV PREMIEINNTEKTER

	2016	2015
Brutto forsikringsteknisk premie	76 859	86 972
Administrasjonspremie	5 960	5 833
Premie for rentegaranti	22 810	5 955
Premie for fortjenesteelement	1 420	1 407
Sum forfalt premie	107 049	100 167

NOTE 17 - GJENFORSIKRING

Det er inngått reassuransavtale med Arch Re som dekker inntil MNOK 100.

Pensjonskassen bærer en egenandel på TNOK 9 000.

Avtalen har en årskostnad i 2016 på TNOK 100.

Det har ikke skjedd hendelser som kan defineres som unormale eller som har medført ekstraordinære økonomiske avsetninger.

NOTE 18 - SPESIFIKASJON AV UTBETALTE PENSJONER

	2016	2015
Alderspensjoner	49 017	43 852
Uførepensjoner	5 611	6 363
Ektefellepensjoner	10 093	9 506
Barnpensjoner	518	539
Samordning	-335	-1 438
Sum pensjoner	64 904	58 822

NOTE 19 - FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2016	2015
Sum kostnader selskapsportefølje	168	158
Administrasjonshonorar	4 693	4 574
Honorar lovpålagt revisjon inkl.mva	243	174
Honorar revisor konsulenttimer	0	60
Styrehonorar(*Se note 25)	120	120
Forvaltningskostnader investeringsvalgportefølje	1 682	1 562
Kontingent, inkl. finanstilsynsavgift	144	144
Andre administrative kostnader	113	498
Sum kostnader Investeringsvalgportefølje	6 994	7 133

NOTE 20 - RESULTATANALYSE OG OVERSKUDDSDDELING

	2016	2015
Risikoresultat		
Risikoresultat før reassuranse	6 498	4 055
Reassuranse premie	-100	-135
Reassuranserresultat	-100	-135
Netto risikoresultat etter reassuranse	6 398	3 920
Annet (frigjort ved UP reform og levealdersjustering)	0	94 077
Risikoresultat	6 398	97 997
Renteresultat		
Netto finansinntekter til investeringsvalgporteføljen	112 656	124 670
Garanterte renter reserve	-41 882	-42 580
Garanterte renter premiefond	-11 559	-7 371
Renteresultat	59 215	74 720
Kostnadsresultat		
Dekn.bidrag fra premie og reserve	8 555	8 299
Resultat driftskostnader inkl forvaltningskostnader	-6 994	-7 133
Administrasjonsresultat	1 560	1 166
Samlet resultat	67 174	173 883
Premie for renterisiko	22 810	5 955
Fortjenestemargin for forsikringsrisiko	1 420	1 407
<i>Teknisk resultat før disponering</i>	<i>91 403</i>	<i>181 245</i>
Til/fra tilleggsavsetninger	-59 215	0
Netto resultat	32 188	181 245
Disponering av tekniske resultater		
til premiefond	-6 398	-183 444
Resultat etter disponering	25 790	-2 199
Teknisk resultat fra regnskap	25 790	-2 199
Ikke-teknisk resultat	11 097	12 542
Skattekostnader	0	-91
Total resultat	36 887	10 252
Overført til/fra risikoutjevningsfond	0	5 932
Overført til/fra egenkapital	-36 887	-16 184

NOTE 21 - SKATT

Utsatt Skatt	31.12.2016	01.01.2016	Endring
Urealisert gevinst/tap i kundeporteføljen	273 785	333 221	-59 436
Sum ikke skattbare midlertidige forskjeller	273 785	333 221	-59 436
Sum Skattbare midlertidige forskjeller	5 915	58 250	-52 335
Fremførbart underskudd	-231 767	-320 125	88 357
Netto midlertidige forskjeller til beregning av utsatt skatt/skattefordel	-225 852	-261 875	36 022
Beregnet utsatt skatt	0	0	0
Bokført utsatt skatt/skattefordel	0	0	0

Pensjonskassen bokfører ikke utsatt skattefordel da de ikke kan sannsynliggjøre bruken av denne.

Årets skattekostnad fordeler seg på:	31.12.2016	01.01.2016
Betalbar skatt	0	0
Avsatt skatt formue	0	0
Endring i utsatt skatt	0	0
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	0	-91
Skattekostnad	0	-91

Beregning av årets skattegrunnlag		
Resultat før skattekostnad	36 887	10 342
Endring RUF	0	0
Endring permanente forskjeller	-3 604	-21 940
Endring midlertidige forskjeller	55 075	731
Benyttet fremførbart underskudd	-88 357	0
Årets skattegrunnlag	0	-10 868

Årets betalbare skatt	0	0
-----------------------	---	---

Skattepliktig formue	-43 796	-39 358
Betalbar skattekostnad formue (0,3 %)	0	0
Avsatt skatt formue	0	0

NOTE 22 - ANSATTE, YTELSE OG LÅN TIL LEDENDE PERSONER

Det var i 2016 ingen ansatte i pensjonskassen.

Det er utbetalt styrehonorar med til sammen TNOK 120 i 2016.

Oddvar Berli	40
Øyvind Østensen	40
Ann Lisbeth Reisænen	40
Sum for 2016	120

Administrasjonshonorar til Gabler Pension Services AS inkluderer arbeid utført av daglig leder i pensjonskassen. Daglig leder mottar ikke godtgjørelse direkte fra pensjonskassen. Ingen medlemmer i styret eller andre har avtale om bonus, lån, overskuddsfordeling, opsjoner eller andre fordeler fra pensjonskassen.

NOTE 23 - TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTNER

Pensjonskassen har mottatt premieinnbetaling fra sine medlemselskap i 2016 :

Agder Energi Vannkraft AS	22 701
Agder Kraftforvaltning AS	5 408
Agder Energi Varme AS	1 455
Finndøla Kraftverk I/S	176
LOS AS	2 845
Agder Energi AS	24 814
Agder Energi Nett AS	0
Arendals Vasdrags Brukseierforening	0
Otra Kraft DA	0
Otera AS	0
Otera Infra AS	281
Otteraaens Brugseierforening	0
Sum innbetalt	57 680

Agder Energi Pensjonskasse

PROTOKOLL - Utskrift

Kristiansand, 10.03.2017
AGH

Den 10. mars 2017 ble det avhold styremøte i Agder Energi Pensjonskasse. Møtet ble avholdt i Agder Energi sine lokaler.

Til stede: Jone Corneliussen – styreleder
Stein Johnsgård
Øyvind Østensen
Oddvar Berli
Ann-Lisbeth Reisænen

Øvrige: Arne Gunnar Holvik, Daglig leder
Anne Gjerden, Agder Energi AS
Hege Hultgren, aktuar, Gabler
Reidar Henriksen, Revisor, PWC
Rune Haukås, Revisor, PWC

Styreleder Jone Corneliussen ledet møtet

Styret var beslutningsdyktig

Sak nr.

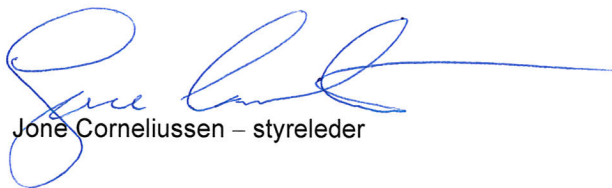
09 / 2017

ÅRSREGNSKAP 2016

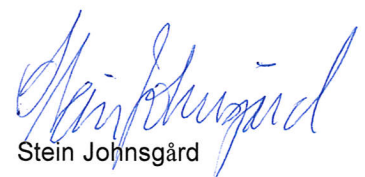
Vedtak:

«Årsregnskap og styrets beretning for 2016 godkjennes. Møte med revisor, uten administrasjonen til stede, ble avholdt»

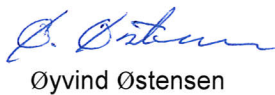
Agder Energi Pensjonskasse
Kristiansand, 10. mars 2017

Jone Corneliussen – styreleder

Stein Johnsgård

Øyvind Østensen

Oddvar Berli

Ann-Lisbeth Reisænen

Til generalforsamlingen i Agder Energi Pensjonskasse

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Agder Energi Pensjonskasse s årsregnskap som viser et overskudd på kr 36 886 809. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Kristiansand 10. mars 2017

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'RH'.

Reidar Henriksen
Statsautorisert revisor